

Dokunulmazlık, devlet, akıl

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Yeniden ve daha uzun süre tartışılacak olan dokunulmazlıkların sınırlandırılması konusunu bir kez daha ama özellikle devlet

kavramı yönünden ele almakta yarar var.

Dokunulmazlıklar yargıya intikal etmiş çeşitli olaylara adı karışmış milletvekillerinin yargılanmasına olanak yaratılması için sınırlandırılmak istenmektedir. Buna mukabil, itirazlar garip bir mantığa dayanmakta ve zımnen 'o' milletvekillerinin devletle ilgili işlemlerde bulunurken bu durumlara karıştıkları söylenmektedir. Dolayısıyla, eğer dokunulmazlıklar sınırlandırılır ve yargı süreci başlarsa bundan zarar görecektir, devlet için iş yapmış olan ve şimdi milletvekili konumunda bulunan kişidir. Bunu söyleyen RP'dir.

Böyle bir muhakeme devleti savunmayı, onu tüm kurumlarıyla birlikte ve bugünkü rahatsızlık veren yapısı içinde ayakta tutmayı öngörür. Oysa aynı RP bir başka tarafta, bulduğu her fırsatta devletten duyduğu rahatsızlığı ve onun değişmesindeki zorunluluğu dile getirmektedir. Bu, açık ve Türkiye'de siyasetin nasıl bir çıkmaz içinde yapıldığını gösteren güçlü bir kanıttır. Devleti, onu değiştirmek isteyenler savunmalıdır!

İkincisi, sık sık, milletvekiliyle 'terör - terörist' arasında bir bağ kurulmaktadır. Anlaşılması olanaksız bu bağın milletvekilinin nasıl bir işlevinden türediği kavranamamaktadır. Fakat, bu kadarı bile Türkiye'deki siyasetin anlaşılış biçimindeki derin sıkıntıyı su yüzüne çıkarması yönünden ilginçtir. Parlamento adeta devletin altında, onu korumak için, ne olursa olsun onu savunmak için ayakta duran bir kurum kimliği kazanmaktadır. Oysa, iktidar mücadelesinin temel amacı bunun çok ötesindedir. Devleti değiştirmeyi, onu yeniden kurmayı öngören bir süreçtir siyasal mücadele. Bunun meşruiyet zeminini de parlamentodur. Eğer bir ülkede parlamento devletten çekiniyorsa siyaset gerçekliğini yitirmiş, kendi üstüne kapanmış demektir.

Bir diğer husus doğrudan doğruya dokunulmazlıkların kaldırılmasının devlete zarar vereceği düşüncesinin, devlete zarar verdiğini görmezden gelmektir. Gerçekten de eğer bugün kamuoyunun yoğun istemine, beklentisine ve baskısına karşın parlamento bu hususta ısrar ederse, bu, devletin yönetiminde kullanılması gereken usun ortadan kalkması anlamına gelir. Yönetimde egemen olması gereken akılcılık tıkanan noktanın aşılması demektir. Aksayan bir hususta direnmek yönetici aklın iflasıdır. Modernizm bu aklın egemenliği ve gene bu aklın soyut kavramların ötesinde kurumlarla bütünleşmesidir. Kurumsal yapı ise kendi kendini üretebilme, kendi kendisini dönüştürebilme ve aşma yetisine sahip olmalıdır. Bu sürecin işlememesi de kurumsallığın ve ussallığın tıkanması, dolayısıyla da devletin tarihsel, yani dönüşümlere açık olmaktan çıkıp geleneksel hale gelmesi demektir. Bugünkü durumun gösterdiği en önemli sıkıntı belki de budur: Sistemi korumak, sistemi kendi üstüne kapatmaktır!

Nihayet son husus, dokunulmazlık kavramıyla düşünce arasındaki ilişkidir. Bu noktada RP her şeye karşın haklıdır. Türkiye, demokrasisini yeterince güçlü bir zemine oturtamamıştır. Bu demokrasi yalnızca yönetsel bir araç niteliği taşımaktadır ve bir biçimsellikten öteye gitmemektedir. Dolayısıyla da düşüncenin sınırlarını genişletmek hususunda bir güvence değildir. Gene devletin varlığı burada da etkinlik ve egemenlik kazanmakta ve düşüncenin devleti tehdit ettiği 'varsayıldığında' demokrasi geriye çekilebilmektedir. Aslında bu da devletin us karşısındaki ürkekliğinin bir başka göstergesidir. Devlet, parlamentoda bile kendisine dokunulmasını istememektedir. Şimdi, düzenle belli bir tartışma içinde bulunan siyasal kadrolar dokunulmazlıkların sınırlandırılmasıyla kendilerine dönük yeni bir tehdit sürecinin başlayacağını düşünmektedir ki, haklıdırlar!

Ne var ki, burada ince bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Dikkat edilirse bu anlayış da düşüncenin devletle ters düşebileceği görüşünden kaynaklanmaktadır. Böyle bir muhakemenin doğrudan sonucu dokunulmazlıkları kaldırmamak ve öylelikle devlete dokunulmazlık kazandırmak değildir; onları aşmak, dokunulmazlığın salt düşünce ve ifade özgürlüğünü kapsamasını, onun dışında bir anlamı bulunmadığını vurgulamaktır. Fakat, orada da bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Toplumsal alanda aynı görüşün dile getirilmesi 'suç' sayılabilecek, milletvekili yalnızca o sıfatından ötürü bundan korunacaksa böyle bir demokrasinin niteliği tartışmaya açıktır.

Öyle görünüyor ki, dokunulmazlıkların sınırlandırılması, siyasetin yeniden üretilebilmesi, devletin dönüştürülebilmesi, milletvekilinin sivilleştirilmesi yönünde verilecek tarihsel bir sınavdır. Aksi, devletin dokunulmazlığıdır!